

TOPOSY

	Toposy człowieka
Vanitas	Topos marności, przemijania, kruchości ludzkiego życia i wszystkiego, co doczesne – z jednej strony dóbr doczesnych (majątek, bogactwo), zaś z drugiej – wszystkiego, do czego człowiek dąży w życiu (pozycja społeczna, sława). Z toposem <i>vanitas</i> wiąże się motyw egalitaryzmu śmierci (<i>danse macabre</i>).
Ubi sunt?	Gdzie oni są? Zazwyczaj w tekstach literackich topos ten jest realizowany jako ciąg powtarzających się pytań o to, gdzie są ci wszyscy, którzy wypełniali świat swą sławą. Wiaże się z toposem <i>vanitas</i> oraz motywem <i>danse macabre</i> .
Homo viator	Topos człowieka wędrowca, którego życie jest porównane do podróży bądź pielgrzymki, mających swój początek i kres – moment narodzin i śmierci. W ujęciu tego toposu życie pojmuje się jako nieustanne gromadzenie różnorodnych doświadczeń.
Człowiek – Boże igrzysko	Człowiek jest zabawką w ręku Boga. Topos powiązany z toposami: <i>theatrum mundi</i> i <i>Deus ridens</i> .
Topos Fortuny	Topos związany z koncepcją ludzkiego życia zdeterminowanego przez Fortunę – nieprzewidywalną i kapryśną boginię zmienności ludzkiego losu. Często powiązany z toposem <i>vanitas</i> .
Topos życia-snu	W świecie nie ma nic pewnego. Człowiek nie może mieć pewności, co jest prawdą, a co – omamem śniącego umysłu. Topos powiązany z toposem <i>Ubi sunt?</i> .
	Toposy świata
Theatrum mundi	Topos świata-teatru. Jeden z najstarszych toposów, w którego ujęciu przestrzeń świata jest teatralną sceną, ludzkie życie – tragikomedią, a sam człowiek – aktorem lub marionetką w rękach sił wyższych (Boga, kapryśnego Losu). Topos ten jest powiązany z toposami: <i>vanitas</i> , <i>locus horridus</i> , <i>Deus ridens</i> i <i>Deus spectator</i> .

Locus horridus	Topos świata jako miejsca strasznego, przestrzeni zagrażającej człowiekowi. Najczęstsze realizacje toposu to wyobrażenia świata jako labiryntu, morza, pustyni, lasu, pola walki czy inne warianty przestrzeni otwartej, połączone z poczuciem zagubienia, osamotnienia bądź niepewności.
Locus amoenus	Topos świata jako miejsca przyjemnego, pięknego, przestrzeni gwarantującej człowiekowi poczucie bezpieczeństwa i szczęście. Najczęstsze realizacje toposu to wyobrażenia świata jako ogrodu, domu czy inne warianty przestrzeni zamkniętej. Bardzo często występuje jako topos arkadii/edenu lub motyw małej ojczyzny z zastosowaniem zabiegu idealizacji lub sakralizacji.
Topos arkadii/edenu	Toposy przestrzeni – krainy wiecznego szczęścia, w której życie wiedzie się w harmonii z naturą (arkadia), lub rajskiego ogrodu, miejsca największej szczęśliwości (eden).
	Toposy Boga •
Deus artifex	Topos Boga artysty, stwórcy pięknego i doskonałego świata. Dzieło Boga jest niedościgłym wzorcem dla innych twórców.
Deus ridens	Topos Boga śmiejącego się litościwie z ludzkich poczynań, wysiłków. Związany z toposami: <i>theatrum mundi</i> i człowiek – Boże igrzysko.
Deus spectator	Topos Boga obserwatora, widza patrzącego na człowieka i jego życie. Związany z toposami: <i>theatrum mundi</i> , <i>Deus ridens</i> i człowiek – Boże igrzysko.